

Джеръм К. Джеръм

За това как да се грижим за
жените и как да се отнасяме
с тях

Веднъж разговарях с една жена по въпроса за медения месец.

– Какво бихте препоръчали – дълъг меден месец или само събота и неделя, прекарани някъде?

Жената се замисли и аз разбрах, че търси отговора си по-скоро назад в миналото, отколкото напред в бъдещето.

– Щом ме питате, ще ви кажа. Аз съм за дългия меден месец – най-после рече тя. – За старомодния меден месец.

– Защо? – настоях аз. – Доколкото ми е известно, съвременните хора са склонни колкото се може повече да съкращават тези неща.

– Да, съвременните хора са склонни да избягват неща, които би било по-разумно да посрещнат с открито лице – отвърна тя. – И според мен, колкото по-бързо свърши – колкото по-бързо и мъжът, и жената го осъзнаят – толкова по-добре.

– Кое да свърши по-бързо? – попитах аз. Ако тази жена изобщо имаше някакъв недостатък, това според мен беше склонността ѝ към загадката.

Тя отиде до прозореца, застана там и се загледа навън.

– Сред един от древните народи, не помня точно кой – поде тя, все още загледана надолу в мократа, лъснала се улица, – е съществувал обичай, според който мъжът и жената, които се обичат или си мислят, че се обичат и решават да се свържат в живота, е трябвало да прекарват първата си брачна нощ в храма. Жрецът ги е повеждал през криволичещи ходници из мрачните глъбини на храма, докато стигнали до залата, която се обитавала от гласа на божеството. Там той ги оставял, затръшвал масивната врата зад тях и те двамата сами сред тишината принасяли своята жертва; а през нощта гласът им проговарял и им предсказвал бъдещия живот – дали са направили добър избор; дали любовта им ще живее дълго, или скоро ще умре. На сутринта жрецът отново идвал и ги извеждал на светлината и те заживявали сред своите събратя. Но на никога не било позволено да ги разпитва, нито пък на тях да отговарят. Е добре, знаете ли, че меденият месец на нашия деветнадесети век, прекаран било в Брайтън, било в Швейцария, било в Рейзгейт, в зависимост от вкуса и възможностите, ми се струва почти същото нещо като тази нощ, прекарана в усмотение пред олтара на онова забравено божество. В наше време, когато двама млади се оженят, ние ги целуваме, изказваме, им поздравления и застанали на прага, хвърляме шепи ориз и стари пантофи с пожелания за много щастие и дълъг живот. Той ни маха с облечената си в ръкавица ръка, тя развява малката си кърпичка от прозорчето на колата, а ние гледаме засмените им лица и слушаме смеха им,

докато завоят ги скрие от погледа ни. Тогава се връщаме към своята работа. Така минава известно време. И ето че един ден ги срещаме отново, но лицата им вече не са засмени, а сериозни и умислени. И аз винаги се питам какво ли им е казал Гласът по времето, докато не са били пред очите ни. Но, разбира се, не върви да ги попиташ. Нито пък те ще ти отговорят искрено.

Моята позната се засмя и дойде да седне на мястото си до масичката за чай, после влязоха други гости и разговорът ни премина върху книги, пиеси и разни познати. Но колкото да ценях мнението ѝ, реших, че не бива да се задоволявам само с нейния съвет.

Жените вземат живота твърде на сериозно. И той наистина е нещо доста сериозно, за повечето от нас, бог ни е свидетел, затова човек не бива да го взема по-сериозно, отколкото е нужно.

Малкият Джек и малката Джил, като слизали по хълма, паднали, ударили си коленцата, ожулили си нослетата и разлепили с труд налятата вода. Но ние ги съветваме философски:

– Не плачете! Не сте бебета. Малките момченца и малките момиченца трябва да свикнат да понасят болка. Станете, напълнете отново кофата, но този път бъдете по-внимателни.

Малкият Джек и малката Джил потриват очи с мръсните си ръчички, поглеждат печално към окървавените си колене и припват обратно с кофата. А ние се смеем добродушно след тях.

– Бедните душички – казваме, – каква врява вдигнаха. Човек би помислил, че са се пребили, а те само се одраскаха. Ах, тези деца, какъв шум правят за нищо!

С какъв стоицизъм посрещаме ние падането на малкия Джек и малката Джил!

Но когато ние – възрастният Джек с посребрени мустаци и възрастната Джил с първите слаби „пачи крачета“ около очите, – когато ние се спънем надолу по хълма и нашата кофа се разлее, о, небеса, каква трагедия настъпва. Угасете звездите, закрийте слънцето, спрете законите на природата. Мистър Джек и мисиз Джил, слизайки от хълма – какво точно са правили на хълма, няма да питаме, – се спънали в един камък, сложен там по всяка вероятност от злите сили на вселената. Мистър Джек и мисиз Джил си ударили глупавите глави. Мистър Джек и мисиз Джил си наранили малките сърчица и стоят и се чудят, че светът продължава да си гледа спокойно работата пред такова нечувано нещастие.

Не вземайте работата толкова сериозно, Джек и Джил. Разсипали сте кофата с вашето щастие, тогава се изкачете пак по хълма и я

напълнете отново. И следващия път я носете по-внимателно. А какво сте правили, че се спънахте? Погаждали сте си номера сигурно.

Усмивка и въздишка, целувка и сбогом ето това е нашият живот. Струва ли си да се вълнуваме толкова. И все пак животът, обшо взето, е весел. Кураж, приятелю! Походът не се състои само от военна музика и прощални чаши. Все по някое време трябва да се марширува и да се воюва. Приятно е лагеруването сред лозята, весели са нощите край лагерния огън. Бели ръце ни махат за сбогом, ясни очи се замъгляват при прощаването. Нима ще избягаш от бойната музика? От какво имаш ла се оплачеш? Напред – за едни медал, за други – хирургически нож; а за всички ни, рано или късно, два метра от майката земя. От какво се страхуваш? Кураж, приятелю!

Томи никога няма да бъде наш. Джени не ни обича. Не можем да си позволим да купим кларет, затова ще трябва да пием бира. Е, добре. Какво бихте искали да сторим? Да наругаем съдбата – винаги е добре да имаш кого да наругаеш. Да плачем и да кършим ръце – но докога? Звънецът за вечеря скоро ще удари и Смитови ще дойдат, ще трябва да говорим за опера, за картини. Бързо, къде е одеколонът? Къде са фибите? Или пък може би да се самоубием? Струва ли си? Само след няколко години, а може би и утре с помощта на парченце кора от портокал или на някой падащ комин – и съдбата ще ни избави от тази неприятност.

Или пък трябва като сърдити деца да отпадаме духом ден след ден? Ние сме съкрушените от скръб малки Джек и Джил. Ние вече никога няма да се усмихваме. Ще повехнем и ще умрем и ще ни погребат направет. Светът е тъжен, животът жесток, а небето толкова равнодушно. Божичко, божичко, как се наранихме!

Ние хленчим и се вайкаме при най-малката болка. Някога в старите силни времена хората всеки миг са били изправени пред опасност и беда; но не са имали време да хленчат. Бедствието и смъртта не са отстъпвали от прага им, но те са ги срещали с презрение. А ние си стоим сега в удобните, защитени вили и се мъчим да превърнем драскотините си в рани. Всяко главоболие се превръща в агония, всяка сърдечна мъка – в трагедия. На Шекспир са му били нужни един убит баща, една удавена любима, безчестена майка, дух и един заклан министър, за да възбуди душевната буря у Хамлет, а на един второстепенен съвременен поет му стигат сръдните на една обидена хористка и временното спадане на фондовата борса. Колкото по-лек и спокоен става животът, толкова по-сериозно го посрещаме ние. Гребците на Одисей еднакво весело са срещали и бурята, и слънчевия зрак. Ние, съвременните моряци, сме

станали по-чувствителни. На слънце ни е горещо, от дъжда ни става студено и надигаме вой до небесата.

Докато всичките тези мисли ми се въртяха в главата, срещнах един мой приятел, човек, чиито зрелост и жизнен опит често ми бяха помагали, затова реших да разбера какво мисли и той по въпроса за медения месец.

– Драги мой – отвърна ми той, – вземи от мен съвет: ако някога решиш да се жениш, нареди така, че меденият ти месец да не трае повече от седмица и отгоре на това в тази седмица да няма нито миг спокоен. Ангажирай обиколен билет от „Кук“. Ожени се в събота сутринта, претупан набързо венчалната гошавка и другите там шуротии и в единадесет и десет вземи влака от Черинг Крос за Париж. В неделя я заведи да види Айфеловата кула. Обядвайте във Фолтеибло, вечеряйте в „Мезон доре“, а след това ѝ покажи „Мулен руж“. Качете се на нощния влак за Люцерн. Посветете понеделник и вторник на Швейцария; в четвъртък сутринта бъдете вече в Рим, като пътем сте разгледали италианските езера. В петък отскочете до Марсилия, а оттам до Монте Карло. Остави я да изпита вълнението на зелената маса. Рано в събота сутрин тръгнете за Испания, прекосете Пиренеите на мулета и в неделя се установете в Бордо. Върнете се в Париж в понеделник (понеделник е един чудесен ден за опера) и във вторник вечерта сте си в къщи, радостни, че сте се завърнали. Не ѝ оставяй време да те критикува, докато още не е свикнала с теб. Един мъж не бива да застава без щит пред изпитателните очи на младата девойка. Меденият месец е брачният микроскоп. Разклащай го. Прибавяй в него други интересни неща, за да отвлечеш вниманието от себе си. Не заставай неподвижно на едно място, за да те изследват. Освен това помни, че мъжът изглежда най-добре, когато е деен и оживен, а жената най-зле. Не ѝ давай да откъхне, мойто момче, не ѝ давай мира. Оставай я да пази огромния багаж на гарата, карай я да гони влакове. Давай ѝ възможност да види как обикновеният съпруг се изтяга удобно на меките възглавници на седалката, докато жена му стои изправена като свещ в своето ъгълче. Остави я да чуе как ругаят другите мъже, да вдъхне дима от лулите им. Нека по-бързо опознае навичките на силния пол. Тогава няма да остане изненадана и ужасена, като опознае тебе. Мой много добър приятел разстрои непоправимо брака си с един спокоен и дълъг меден месец. Отидоха за един месец в някаква вила, в някакво забравено от бога място, където нямало друга жива душа освен тях. И нищо друго не се случвало, само сутринта се сменяла със следобед, а следобедът – с нощта. В продължение на тридесет дни тя го

изследвала най-внимателно. Когато се прозинел – а в този месец той, предполагам, се е прозявал доста често, тя изведнъж виждала колко голяма е устата му; когато си вдигнал краката на решетката пред камината, тя ги разглеждала и си мислела за формата им. На обед, понеже не чувствувала глад (а и какво ли е правела, че да огладнее), се занимавала с това да го гледа как яде; а нощем, понеже не й се спяло (пак по горе посочената причина), лежала будна и го слушала как хърка. След няколко дни на него му омръзнало да говори безсмислици, а на нея да ги слуша (докато трябвало да си шептят, всичко, което си казвали, им звучало като поезия, а сега, когато можели да го изрекат гласно – им се струвало безсмислено и глупаво); и тъй като все още нямали други неща от общ интерес, които да ги свързват, седели и гледали в мълчание пред себе си. Един ден някаква дреболия го ядосала и той изругал. На оживения перон на гарата или и претъпкания хотел тя само би възкликнала: „О!“ и двамата биха избухнали в смях. Но в тази пустиня ехото отекнало силно и се понесло към небето като водни кръгове. Тази нощ тя не мигнала от плач. Не й давай мира, мойто момче, не я оставяй нито миг на спокойствие. Ние всички се обичаме повече, когато по-малко мислим един за друг, а меденият месец е един изключително критичен момент. Не й давай мира, мойто момче.

Нещо подобно на меден месец имах нещастieto да преживея в хиляда осемстотин и ... впрочем точната дата е без значение, нека кажем преди няколко години в Южна Англия. По онова време бях стеснителен млад човек. Мнозина ме обвиняват и до ден-днешен за моята сдържаност, но пък има и момичета, които прекалено много очакват от мъжа. Всеки си има своите недостатъци. Аз бях срамежлив и стеснителен, но тя беше още по-срамежлива и стеснителна от мене. Трябваше да пътувам с младата госпожица от Линдхърст в Ню Форест, до Венгнър. В онези дни това беше цяло пътешествие.

– Какво щастие, че и вие отивате там – каза ми във вторник лелята на моята спътница. – Мини винаги се притеснява, когато трябва да пътува сама. Щом вие ще се грижите за нея, аз ще бъда напълно спокойна.

Отвърнах й, че за мен това ще бъде истинско удоволствие и в момента наистина мислех така. В сряда отидох на станцията на дилижанса и ангажирах две места за Лиминдтън, откъдето щяхме да вземем парахода. Нямах и капка подозрение за предстоящите изпитания.

Човекът, който продаваше билети, възрастен мъж, ми каза:

– Мога да ви дам мястото на капрата до кочияша и крайно място на последната седалка.

– О, но нямате ли две места заедно? – попитах аз.

Възрастният човек ми се усмихна добродушно, намигна ми (през целия път до в къщи се чудех защо трябваше да ми намига) и рече:

– Ще гледам да уредя нещо.

А аз му казах:

– Много мило от ваша страна, наистина.

Той сложи ръка на рамото ми – както ми се стори, прекалено фамилиарно, но добронамерено и рече:

– Всички сме минали през там.

Аз помислих, че намеква за остров Уайт, затова прибавих:

– И сега било най-доброто време на годината, както казват. – Тъкмо започваше лятото.

– Добро време е и лятото, добро време е и зимата, стига щастието да не ти изневери. Ти положи всички усилия, млади човече – рече той, тупна ме по гърба и се засмя.

Още миг и щеше тъй да ме нервира, че да го наругая, затова платих набързо билетите и си тръгнах.

В осем и половина на следващата сутрин Мини и аз се отправихме към станцията на дилижанса. Наричам я Мини, не от безочливост към нея, а защото вече съм ѝ забравил презимето. Трябва да беше преди десет години, когато я видях за последен път. Помня, че беше много красиво момиче, с красиви кафяви очи, които винаги премрежваше, преди да се засмее. Леля ѝ не дойде да ни изпрати, както възнамеряваше първоначално, защото я болеше главата. Но на сбогуване беше така добра да каже, че имала пълно доверие в мен.

Продавачът на билети ни забеляза още от четвърт миля разстояние и побърза да привлече вниманието на кочияша върху нас. Кочияшът пък от своя страна съобщи за пристигането ни на насъбралите се пътници. Всички се смълчаха и ни зачакаха. Момчето за багажа грабна една тръба и я наду, но от нея излезе някакъв звук, който трудно можеше да се определи. То явно вложи цялото си сърце, но дъхът не му стигна. Струва ми се, че с това искаше да ни приветствува, а вместо приветствие се чу само нещо като слаба ругатня. По-късно разбрахме, че било още начинаещ изпълнител на този инструмент.

Защо, не можех да си обясня, но явно ние с Мини бяхме причината за цялото това вълнение. Продавачът на билети се втурна да ѝ помогне да слезе от двуколката. А когато аз казах на кочияша добро утро, той ми се ухили. Пътниците се хилеха, момчето за багажа се хилеше. Две камериерки и един келнер излязоха от насрещния хотел и също се захиха.

Аз дръпнах Мини настрана и ѝ прошепнах:

– Трябва да има нещо смешно в нас, щом всички тези хора така се хият.

Тя ме огледа отвсякъде и аз я огледах отвсякъде, но не можахме да открием нищо смешно във външността си.

– Всичко е наред, млади хора – провикна се продавачът на билети. – Запазих ви две места точно зад капрата. Ще трябва да седнете петима на седалката, но вие няма да имате нищо против, ако сте по-близичко един до друг, нали?

И продавачът на билети намигна на кочияша, кочияшът намигна на пътниците, пътниците си намигнаха един на друг – онези от тях, които изобщо можеха да намигат – и всички се разсмяха. Двете камериерки избухнаха в такъв истеричен кикот, че трябваше да се прихванат една друга, за да не паднат. С изключение на Мини и мене такава весела пътническа компания, изглежда, за първи път се събираше в Линдхърст.

Заехме местата си и аз все още се мъчех да разгадая шегата, когато една пълна дама се появи на сцената и поиска да и покажат нейното място.

Продавачът на билети ѝ обясни, че то е в средата зад кочияша.

– Наложил се да сместим петима на тази седалка – додаде той.

Пълната дама погледна седалката.

– Петима трудно ще се натъпчем тук – отсеке тя.

Петима като нея, разбира се, нямаше да могат да се сместят. Дори останалите четирима да бяха с нормални размери, пак щеше да им се стори възтесничко.

– Добре, в такъв случай можете да заемете крайното място на последната седалка – предложи продавачът на билети.

– За нищо на света – отвърна пълната дама. – Аз си купих билет в понеделник и вие ми казахте, че всички предни места са свободни.

– Нека тогава аз да седна на последната седалка – обадох се аз. – За мен е безразлично.

– Стой си на мястото, момче – прекъсна ме безцеремонно продавачът на билети, – не ставай глупак. Аз ще се оправя с нея.

Езикът му ме възмути, но тонът му беше самата любезност.

– Аз ще седна на задната седалка – обади се изведнъж Мини и стана. – Толкова ще ми бъде приятно.

Вместо отговор кочияшът сложи двете си ръце на раменете ѝ, а той беше такъв едър мъжага, че Мини дори не разбра как седна отново.

– Е, госпожо – обърна се продавачът на билети към пълната дама, –

къде избирате, тук в средата или отзад в края?

– Но защо не оставите някой от тях да седне на задната седалка? – попита пълната дама, като посочи Мини и мен с чантата си. – Те казват, че ще им бъде приятно, нека тогава седнат.

Кочияшът се изправи и изкомандува:

– Или да сяда на задната седалка, или да слиза! Откак аз карам този дилижанс, вече петнадесет години, мъж и жена не са пътували разделени и сега няма да пътуват.

Забележката му се посрещна с всеобщ смях. Пълната дама, на която сега всички гледаха като на някакъв злодей, рушител на човешкото щастие, бе изблъскана на задната седалка, камшикът изплющя и се понесохме напред.

Ето какво било обяснението! Намирахме се в район на сватбени пътешествия, и то през юни – най-предпочитания за сватби месец от всички останали в годината. Две от всеки три двойки, които бихте срещнали да се разхождат из Ню Форест, са новобрачни; а на третата ѝ предстои да се бракосъчетае. Щом се прави сватбено пътешествие, то къде другаде да се отиде, ако не на остров Уайт. Ние и двамата бяхме в нови дрехи. Случи се, че и пътните ни чанти бяха нови. А по някаква нещастна случайност дори и чадърите ни бяха нови. Годишите ни, събрани заедно, правеха тридесет и седем. Чудното би било, ако не ни бяха сбъркали за новобрачна двойка.

По-злополучен ден от този, струва ми се, и досега не съм преживявал. За Мини, както ми каза леля ѝ по-късно, това пътуване било най-ужасната преживелица в живота ѝ. Представете си сами – тя беше сгодена и силно влюбена в един млад свещеник, а аз бях увлечен до полуда в някаква пълничка девойка на име Сисилия, която живееше с майка си в Хемпстед. В това, че живееше в Хемпстед, съм съвсем сигурен, защото си спомням ясно ежеседмичната си разходка от Чърч Роу надолу по хълма към станцията Суис Котидж. Когато се спускаш по стръмен хълм, цялата тежест на тялото ти се събира в пръстите на краката и ако обувките ти са с два номера по-малки и не си ги свалял още от обед, трудно можеш да забравиш това спускане. Но спомените за Сисилия са ми мъчителни, затова по-добре да не ги съживявам.

Спътниците ни – общо взето, доста простовата и недодялана компания – през цялото време пускаха разни неприлични шеги, безобидни сами по себе си, ако ние двамата с Мини наистина бяхме новобрачна двойка, за каквато те ни мислеха. Пък дори и да бяхме, пак не биха ми се сторили уместни. Успокоявах се само с това, че Мини не ги

разбираше, а може би пък само си е давала вид, че не ги разбира.

Забравил съм вече къде спряхме да обядваме. Помня само, че ни сервираха агнешко с джодженов сос и че всички се насладиха здравата на тази вкусна гозба с изключение на пълната дама, която още не можеше да се успокои, Мини и аз.

По отношение на поведението ми като младоженец мненията бяха различни. „Той е доста съдържан към нея – чух една дама да казва на мъжа си. – Бих искала да го видя по-закачлив, по-палав.“ Една млада келнерка, трябва да отбележа със задоволство, прояви по-голямо чувство за вродена съдържаност. „Знаеш ли, уважавам го за това – казваше тя на друга една келнерка, когато минавахме през салона. – Би ми било противно да се лигават с мене и всички други да гледат.“ Никой не си правеше труд да си понижи гласа, че ние да не чуем. Така открито ни изследваха, сякаш бяхме двойка папагали, удостоени с награда на изложбата на птици. Мнозинството обаче ни смяташе за сърдита млада двойка, която няма много далеч да стигне с номерата си.

След това често съм се чудил как ли би се държала една истинска новобрачна двойка в подобно положение. Може би ако бяхме склонили да задоволим желанието на публиката и бяхме разиграли малка сценка на нежност и чувства, тя щеше да ни остави на спокойствие през останалата част от пътя.

На парахода вече бяха известени за нас, когато пристигнахме. Мини ме умоляваше със сълзи на очи да обясня, че не сме женени. Но друг начин да изясня положението, освен да помоля капитана да събере на палубата екипажа и пасажерите и да им произнесе кратка реч, не можех да измисля. Мини каза, че не издържа повече, разрида се и избяга в кабината за дами да се наплаче. Разбира се, екипажът и пасажерите отдадоха скръбта и на моята съдържаност и студенина. Някакъв глупак се изправи срещу мен с разкрячени крака и ми се закани с глава.

– Слез веднага да я утешиш, млади момко – поде строго той, – Послушай съвета на един възрастен човек. Прегърни я. Кажй й, че я обичаш.

А аз препоръчах на този сантиментален глупак да отиде да се обеси, но така енергично, че той излетя през борда. Спасиха го с един кафез за птици: няхах късмет този ден.

В Райд успях с нечовешки усилия да склоня кондуктора да ни запази едно купе само за нас. Дадох му един шилинг, защото не знаех какво друго да направя. После съжалих, че не му бях дал половин лира да сложи още осем души в купето, за да не идват на всяка спирка любопитни

да ни гледат през прозорчето.

Връчих Мини на баша й на перона на Вентън и взех първия обратен влак за Лондон. Чувствувах, че просто няма да мога да я гледам известно време, а бях убеден, че и тя не държи на моето присъствие. Срещнахме се отново една седмица преди женитбата й.

– Къде ще прекараш медения месец? – попитах я аз. – В Ню Форест ли?

– Не – отвърна тя. – Всякъде другаде, но не и на остров Уайт.

Можеш да се насладиш иа смешната страна на една случка, когато тя не те засяга пряко, или пък си се отдалечил от нея по време.

Спомням си колко забавно ми беше да наблюдавам как изхвърлят една жена от кръчмата на Уайтфийлд стрийт, малко по-нагоре от Тотнъм Корт Роуд, в една зимна съботна вечер. Жената беше много прилична на вид, само дето шапката й беше килната на една страна, държеше се важно и наперено и беше страшно пияна. Полицията, който участвуваше в изхвърлянето й, я помоли да се „маха“. Тя го нарече грубиян и го попита дали според него това е най-подходящият тон да се разговаря с дами. И го заплаши, че ще се оплаче на своя братовчед, председателя на камарата на лордовете.

– Добре, добре, ето отгук се отива при председателя на камарата на лордовете – отвърна полицаят. – Най-добре е аз да ви заведа там – додаде той и я хвана за ръката.

Тя залитна и една не падна. За да я задържи, полицаят я прихвана през кръста. Тя го прегърна през рамо и двамата се завъртяха няколко пъти на едно място. В това време една латерна на отсрещния ъгъл засвири валс.

– Изберете партъорите си за следващия танц, джентълмени – извика някакъв шегаджия и насъбралата се тълпа избухна в смях.

И аз самият се засмях, защото ситуацията беше изключително комична, но ужасът, изписан на лицето на едно дете, застанало под уличния фенер, ме накара да се сепна. Опитах се да го успокоя.

– Това е само една пияна жена – казах му аз. – Той няма да й направи нищо лошо.

– Да, сър, но това е майка ми – отвърна ми то.

Нашата шега обикновено носи болка другиму.

КРАЙ

© 1970 Красимира Тодорова, превод от английски

Jerome K. Jerome
On the Care and Management of Women, 1898

Сканиране, разпознаване и редакция: Теодора, 2008

Публикация

Джером К. Джером

Празни мисли на един празен човек

Избрани разкази

Издавателство „Народна култура“, София, 1970

Съставителство и превод от английски: Красимира Тодорова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7358>]